

עין משפט
גזר מצוה

ח א מיי פ"ה מהלכות כלאים ה"יח טושע' יו"ד סימן ר"ז סעיף יד:

ב ב מיי פ"ז מהלכות מקוואות הלכה א סמג עשן רמח:

ג ג מיי שם והלכה ט סמג טושע' יו"ד סימן רל

יא ד מיי פ"י מהלכות טומאת אוכלין הלכה יג ופ"א הלכה ו:

יב ה מיי פ"ח מהלכות שבת הל"י סמג ל"אין סה טור שו"ע א"ח סימן שכ סעיף ד:

יג ו ז מיי שם וסמג שם טור שו"ע א"ח סימן תקא:

יד ה ט מיי פ"ט מהל' טומאת אוכלין הל"ב:

גליון הש"ס

רש"י ד"ח לתוך הקדירה ואין זה דרך פירוקה. עיין לעיל דף עג ע"פ מוספות ד"ה מפקד:

מוסף רש"י

ר"א אומר קדש. דכ"ג אשתמן במסכת כלאים דמאלל כהמה הו כלאים בכרם משום לא טומע כהנן כלאים. ואפילו מקיים לוקח, דרשנין במ"ק (ב): כלאים שדך לא (ושב"ט ב"ב טו). שכן בערביא. ויכנן נכר רוצא דעלתא אולי משכך מקיימין שדות לגמליהן (טו). מעיקול בית הבר. עשוין כמן קופס חסוכת במזודה וחתי מקיטת היתים טמן הגפת כחמו עקול ומניח עליו ויכנידו לגמליה למשקה השאר (ע"ז טו). במיפה המלוכלכת על פי הדרד. טיפה שפי הד מלוכלך נה, דהאי ודאי מנכר לשאר הלכה הויא דרך שם. דהא לא קיימא לאיתם מיטק (ב"ריוח ג).

מוסף תוספות

א. דע"ז אפא. מוס' חלא"ש. ב. [דחתם] משמע דעל אחרא נמי אמר בטלה דעתו וכו'. מוס' לעיל כג: ד"ה ואח"כ. ג. [ו]אם היה להם דרב גמלים הוו נמי מקיימי, אבל בית מנשיא דחזו גברא בטלה דעתו אצ"ג דלכל הצולא אם היה להם רמונים העלה היה סוחטין. מוס' לעיל כג: ד"ה ואח"כ. ד. דהוסי' להו. רשב"א. ה. והוסי' שוי אצ"ג תנא דברייתא. רשב"א. ו. אבל לא להוציא מן מקוה. רשב"א. ז. [ו]אפי' תמצא לומר דמשקה הבא לאוכל כאוכל דמי, מ"מ. רשב"א. ח. והיינו דקאמר 'מברבי רבנו נלמוד', כלומר דמהאי טעמא דדורות דמאי אכול ליה, עו בירוש' נמי מצי אכיל ליה. מוס' חלא"ש.

רב נסים גאון

פרק עשרים ושנים
חבית שנשברה

רבא אמר משום דהוה דבר שאין עושיין ממנו מקוה לכתחילה וכל דבר שאין עושיין ממנו מקוה לכתחילה פוסל את המקוה

בבזרת כהנים מקוה מים לא מקוה כל המשקין כולן, פרט לשנפל בתוכו מי כבשין ומי צבעין ושינוי את מראיו. ובתוספתא טבול יום [פרק א] חומר במשקין שאין להן טהרת הגוף ואין להן טהרה מטומאתן ואינן טהורין בגוף ופוסלין את המקוה בשינוי מראה מה שאין כן במים. **כדאמר ר' יוחנן** בטיפה על פי הדר. משכחת לה במס' כריתות בפרק אמרו לו אבלת חלב [ק"ו ג] ולרבא מקוה חלב מעין הוא ולא צריך הכשר והתנן האשה [ונשפלן] (שולחן מדרה ונפל לאיורי תנור, תנוד טמא. וקאשי לא במאי איחבשר ואמר ר' יוחנן בטיפה מלוכלכת ע"פ הדר.

קמד:

מי דמי ערביא אתרא הוא. הו"מ למיפרך הניחא לרבי אליעזר לרבנן מאי איכא למימר אלא^א פריך דאפילו לרבי אליעזר לא ניחא

ומה שקשה מאנשי הוגל דפרק המצניע^ב (לעיל דף כג:) פירשתי שם (ד"ה ואח"כ)^ג: ה"ב כיון דאחשביה הוו להו משקה. תמילה ס"ד דסוחטין

בפגעין כו' היינו סמיטה ממש אבל השתא אי אפשר לומר דהא פשיטא דאסור דכיון דלחשביה הוה להו משקה^ה אלא סוחטין דקמני היינו בלתיי"ר בלע"ז למתק הפרי' כדפי' בקונטרס: **אמר אביי ר' יעקב** היא. קשה לי לימא דהאי מוחל דקמני היינו במוחל היוצא מעקול בית הדז ודברי הכל וכי מימא מנדקמני מוחל סתמא משמע דבכל מוחל איירי לא היא דע"כ אפי' לרבי יעקב לא איירי בכל מוחל דהא מודה דמוחל היוצא בתמילה טהור י"ל דמוחל היוצא מעקול בית הדז לא הוה קרינן ליה מוחל סתם כיון דאי אפשר לו בלא תלחוטי שמן:

חולב אדם עץ כו'. נראה לר"מ דהיינו דווקא ציי"ט דחויא צהמה לאכילה הוי כמו אוכלא דאיפרת אבל בשבת לא חויא לשחיטה^א כמו דש חשיבא שהצהמה היא כפסולת וכשחולב הוי כנוטל אוכל מתוך פסולת וכן משמע בצה"ג דצי"ט איירי ומיהו סמיטת זיתים וענבים דשרי לעיל לתוך הקדירה היינו אפי' בשבת כיון דאשכול חויא לאכילה^ב: ככילה

תדרין שסחטמן ונתנן במקוה פוסלין את המקוה בשינוי מראה והא לאו בני סחיטה נינהו אלא מאי אית לך למימר כיון דאחשביניהו הוה להו משקה ה"נ כיון דאחשביניהו הוה להו משקה רב פפא אמר משום דהוי דבר שאין עושיין ממנו מקוה לכתחילה יוכל דבר שאין עושיין ממנו מקוה להוציא מוחל ומוחל ושינה מראיו פסול מאן תנא דמוחל משקה הוא אמר אביי רבי יעקב היא ^אדתניא ר' יעקב אומר י מוחל הרי הוא כמשקה ומה טעם אמרו מוחל היוצא לפי שאינו רוצה בקיומו ר"ש אומר מוחל אינו כמשקה ומה טעם אמרו מוחל היוצא מעיקול בית הבר טמא לפי שאי אפשר לו בלא ציחצוטי שמן מאי בינייהו איכא בינייהו דאתי בתר איצטתא רבא אמר משום דהוי דבר שאין עושיין הימנו מקוה ופוסל את המקוה בשינוי מראה אמר רב יהודה אמר שמואל ה"סוחט אדם אשכול של ענבים לתוך הקדרה אבל לא לתוך הקערה אמר רב חסדא מדברי רבינו נלמד ^אחולב אדם עץ לתוך הקדרה אבל לא לתוך הקערה ואלמא קסבר משקה הבא לאוכל אוכל הוא מתיב רמי בר חמא ^אחוב שחולב את העץ החלב טמא ואי אמרת משקה הבא לאוכלין אוכל הוא במאי איתכשר ^בכדאמר ר' יוחנן בטיפה המלוכלכת ע"פ הדר הכא נמי בטיפה המלוכלכת ע"פ הדר מתיב רבינא ^בטמא מת שסחט זיתים וענבים כביצה

פוסל את המקוה בשינוי מראה: נפל לתוכו. של מקוה יין או חומץ. או מוחל. והוא כמין מים וזו מן היתמים. וג' מינים יש זו כשטוענן מתמילה במעטן להסתמם ולהתבשל מאיליהן מוחל זו מהן והוא גלול כמים ולאחר שעמדו ימיים ודחקו זה את זה חזר מוחל לזוב מהן והוא קרוב להיות כשמן ולאחר שערץ להוציא שמנן בצית הדז ומסתהה התפוח של גפת צעקלים שהוא אגוד צהן בצית הדז חוזר מוחל וזו מהן: **מאן סנא דמוחל משקה הוא.** קס"ד דאין מקוה נפסל אלא על ידי משקה ואפילו בשינוי מראה: **בסחיטה**. צתחילת טעינתן של זיתים. **מעקול צים** הדז. לאחר שנסחט שמנו או לפני סמיטתו: **מאי צינייהו.** צמאי פליגי והאילי הוואלי ותרוריהו מורוד דמוחל היוצא בתמילה טהור והיוצא מעקל צית הדז טמא בציזה מוחל נחלקו דלמר הוי משקה וטמא ולמר לא הוי משקה וטהור: **דאמי צמר איצטא.** לאחר שהתחילו להסתמם ודחקו זה את זה ונסתהה הכומר ימים: **רבא אמר.** קמיימא דקמני מוחל פוסל מקוה דברי הכל הוא ומשום דהוי כו': **לסוך הקדרה.** של תבשיל לתקנו דמוכחא מילתא דלאו למשקה צעי ליה אלא לאוכל^א ואין זה דרך פריקתו והוי כמפריד אוכל מאוכל: **אכל לא לסוך הקערה.** דזמנין דלמשקה קאי ואף על גז דבקערה לא שתי איניש לא מוכחא מילתא ואיכא איסור: **אלמא.** מדקאמר סוחט לתוך הקדרה קסבר כו': **החלב טמא.** שהזב מטמא כל דבר צמשא והרי היסט הקילות ולא קמפלגי צין לתוך הקדרה צין לתוך הכוס: **ואי אמרם אוכל הוא.** הא אין אוכל מקבל טומאה שלא בהכשר והאי צמאי איתכשר: **כדאמר רבי יוחנן.** צמסכת כריתות גבי האשה שנטף חלב מדדיה: **בטיפה המלוכלכת על פי הדר.** טיפה ראשונה מלכלכת צה פי הדד בצדת ונוחה ליחלב וההיא הוי משקה כסתם חלב דלא לאוכל צעי ליה: **טמא מה שסחט זיתים וענבים**

חבית פרק שנים ועשרים שבת

בפגעין. פרוג"ש בלע"ז. ולהוציא מימיהן לשחות: **וצפרישין.** קוידוין"ץ: **וצעוורדין.** קורמ"ש דלאו אורחיהו בזהי ואין כלן משום דש: **אכל לא ברמונים.** דאורחיהו בזהי: **ושל צים מנשיא.** היו רגילין לסחוט רמונים צחול. אלמא איכא דסחיט להו הלכך בשבת אסור: **אלא מאי אים לך למימר.**

לר' יהודה כיון דלאו בני סמיטה כו' וכי היכי דלרבי יהודה שרי לכתחילה מהאי טעמא מהשתא אפי' תימא רבנן ושרו ליה מהאי טעמא: **מנשיא סנא הוא.** צתמיה וכי איהו פליג למימר דבשבת אסור דמימא הלכתא כוותיה והא לא הוזכר אלא לדברי התנא לראיה דהאי תנא הוא סבר כוותיה: **וי"ט.** הא דלמר הלכה כשל צית מנשיא ה"ק הלכה כהאי תנא דאסר ברמיונים הוואיל וקאי מנשיא כוותיה דסוחטין רימונים בחול אלמא בני סמיטה נינהו: **הוי רוצא דעלמא.** דמשום איהו לחודיה נשווי דרך רמונים לסמיטה: **קוליס.** קרדוש"ש: **מקדש.** את התבואה משום כלאים דוריעה הוא: **ואמר רבי חנינא כו'.** אלמא משום חד מקוס דלחשביניהו משוין להו דבר חשוב: **אסרא.** הוא ותשציות דרביס: **הוי חשיבותא: סנא.** חד גברא לחודיה הוא נימא בטלה דעתו: **אלא היינו טעמא.** דרז נחמן דלמר הלכה אין סוחטין: **כרז חסדא.** אע"ז דלעלמא לא חשיב כיון דלחשיב איהו הוי לדידיה משקה. והכי מפרש רז נחמן בצרייתא דלעיל סוחטין בפגעין וצפרישין למתק הפרי ולא לצורך המשקה אבל בן צרימונים ואפילו למתקן^ה דשל צית מנשיא היו סוחטין) בשבת דלצורך משקה הלכך בשבת אסור אפי' למתק הוואיל ואיכא חד דעציד לשם משקה. ולא משום דמנשיא רוצא דעלמא אלא חיישינן אי שרימ ליה למתק אחי למעצד לשום משקה וכיון דליהו מתצב ליה הוי משקה ומיחייב אבל בפגעין ליכא למיחש ו) דאין אדם עושה אותו למשקה: **בשינוי מראה.** לא בשלשת לוגין דלא הוזכרו שלש לוגין אלא צמים שאזינן אצל שער משקין לא פסלי אא"כ נשתנה מראה המקוה על ידיהן: **רז פפא אמר.** טעמא דתדרין לאו משום חשיבותא דלחשביניהו הוא ולעולם לאו משקה כינהו והא דמפסלי משום דכל דבר שאין עושיין ממנו מקוה שאינו מים או שלג או צרד

כדגסינן בפרק המפקד. אמר ר' יהודה אמר שמואל סוחט אדם אשכול של ענבים לתוך הקדירה אבל לא לתוך הקערה. אמר רב חסדא מדברי רבינו נלמד חולב אדם עץ לתוך הקדירה אבל לא לתוך הקערה, אלמא קא סבר משקה הבא לאוכל אוכל הוא. אוחביה רמי [בר חמא] זב שחלב עץ, החלב טמא, כלומר טימאו הזב בגניעתו. ואם תאמר אוכל הוא במאי איתכשר, ופרקינן כו' יוחנן דאמר איחבשר בטפה המלוכלכת על פי הדר שנפסלה מאוכל והיא מכשרת כמשקה. ואוחבי רבינא טמא מת שסחט זיתים וכו'. ופריך בסוחט לתוך הקערה שהוא ראי משקה. ומפני מה לא פריך פירוק זה לגבי חולב עץ, חזא מתרי מלתא טעמי קאמר.

מסורת הש"ס

א) [לעיל כג. וסס נמקן],
ב) כלאים פ"ה מ"ח צ"ב קנ"ג;
ג) [צ"ל גלמודן],
ד) מקואות פ"ז מ"ד,
ה) מוסף דטהרות פרק ג,
ו) [ע"ל מוס' עג: ד"ה מפקד וכו'],
ז) טהרות פ"ב מ"ג,
ח) כריתות יג. ספחים לג:,
ט) טהרות פ"ב מ"ג,
י) כסא מוסף: רימונים,

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה כרז חסדא וכו' ואפילו למתקן הוואיל דשל צית וכו':
ב) בא"ד למיחש לחבי דאין אדם:

לעזי רש"י

פרוג"ש [פרוג"ש].

שופי"ם.

קוידוין"ץ [קודוין"ץ].

חבובי"ם (פירות).

קורמו"ש [קרימו"ש].

פירות חוזר.

קורדוש"ש [קורדוש].

פירות של קדרה.

רבינו חננאל

בפגעים, יש מי שאומר ספירלי, ובפרשישן ובצוורדין אבל לא ברמונים. ואוקימנא אפילו תימא רבנן כיון דלא בני סחיטה נינהו אפילו לכתחילה. ושל בית מנשיא הוי סוחטין בחול ברמונים וערשיין ממנוין של רמונים, כלומר שהרמונים בני סחיטה נינהו כויתים וענבים ואסור לסחוטן בשבת. אמר רב נחמן הלכה כשל בית ברמונים. בן מנחם. ואמרין וכו' מנשיא תנא הוא. ואוקימנא דאמר סוחטין בפגעין ובפרשישן ובצוורדין אבל לא ברמונים, (ו)אמר לא כמשאי בן מנחם שסוחט בחול ברמונים להוציא מהן מים (וכן) [והן] כמו זיתים וענבים, וקיי"ל כוותיה. ואקשינן וכי מנשיא הוה רוצא דעלמא. ומהדינין אין, כי אתר דתנן ספקים קוצים בכרם וכו', ואוקימנא אצ"ע שאין דרך בני אדם לקיים קוצים בכרם, כיון שבבעריא מקיימין קידש, דהא נמי אצ"ע שאין דרך בני אדם לסחוט רמונים בחול, כיון שסוחטין של בית מנשיא בחול, בשבת אסור לסחוט. ודיחוינן ערביא מקום בני אדם רבים, ומנשיא אדם אחד הוא בטלה דעתו אצל [כל] אדם. ואתנין לטעמא אחריית, אלא האי תנא כטעמיה דרב חסדא דאמר תרדין שסחטן ונתנן למקוה פסלו המקוה בשנוי מראה. [אצ"ג דתדרין לאו בני סחיטה נינהו, כיון שסחטן אחשביניהו והוו להו משקה הכא נמי לגבי רמונים אחשביניהו והוו להו משקה. ורבי פפא אמר לאו היינו טעמא אלא כל דבר שאין עושיין ממנו מקוה לכתחילה כגון תרדין וכדומה להן פוסלין המקוה בשנוי מראה]. וביוון שהוכרנו פטילות מקוה אמרינן, תנן התם [נפל] לתוכי יין ומוהל כו', פי מוחל, מים היוצאים מעוקל בית הבר, עת שטרטן על הויתים הסחוטין, והוא מי הויתים, ויש בהן צחצוטי שמן, איצטא, דחוק